¡UN GENIT COM UNA MALVA!

COMEDIA EN UN ACTE

Y EN PROSA

DE

MANEL MONTANER

Estrenada en lo TEATRE PRINCIPAL
lo 23 Desembre de 1898

Preu: UNA Pta.

BARCELONA

ESTAMPA «LA CATALANA,» DE J. PUIGVENTÓS
Dormitori de Sant Francesch, 5

1899

¡UN GENIT COM UNA MALVA!

COMEDIA EN UN ACTE

Y EN PROSA

DE

MANEL MONTANER

Estrenada en lo TEATRE PRINCIPAL
lo 23 Desembre de 1898

BARCELONA

ESTAMPA «LA CATALANA,» DE J. PUIGVENTÓS
Dormitori de Sant Francesch, 5

1899

A En

Joan Domenech.

Senyora d' amistat.

L' Autor.

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
DONYA TOMASA.	Sra. Morera.
ERNESTINA, sa filla.	Srta. Guitart (E.)
DON LLEÓ, son pare.	Sr. Odena.
DON JOAN..	» Espinosa.
ANTONET, criat de don Lleó. .	» Manso.
SERAFÍ..	» Fernandez.
PACO, tipo curt de vista. . . .	» Bonnin.

Epoca actual.

Aquesta obra es propietat del autor y ningú, sense son permís, podrá traduhirla, representarla ni reimprimirla. Los comisionats per la galería dramática *La Escena Española*, situada en lo carrer de Milans, 7, 3.er, 1.ª, son los encarregats de concedir ó negar lo permís de representació y de cobrar los drets de propietat.

Queda fet lo dipósit que marca la lley.

ACTE ÚNICH

La escena representa una sala de la casa de D. Lleó. Porta al foro y laterals. A l' esquerra un balcó que 's soposa dona al carrer. A la dreta, una taula ab tinter, paper, plomas y alguns llibres; dos sillons y 'ls demés mobles, á gust del Sr. Director d' escena.

ESCENA PRIMERA

ANTONET, espolsant.

Lo nostre pá de cada día! Si lo meu pare obría 'ls ulls y 'm trobés ab una escombra á la má y 'ls espolsadors penjats al coll, estich segur que fora tant gran lo disgust que tindría que tornaría á morirse. Com que l' ofici no dona, un hom te necessitat d' espavilarse y buscar medis de subsistencia propia. Al poch temps d' haberse llogat aquet pis, va dirme la senyora Tomasa, si tindría cap inconvenient en ajudar un xich á las criadas en lo desempenyo de las sevas funcions y tal vá ser l' ajuda, qu' avuy casi ho faig tot. La senyora, dos ó tres cops qu' he intentat indicarli de un modo indirecte que la feyna guardava una desproporció molt gran ab la soldada, m' ha contestat que «una má renta l' altra y dugas la cara;» pero jo, per ara l' únich que tinch net... es la butxaca; si pogués tornar á la situació en qu' éstava quaranta anys enrera no crech pas que tingués que fer certs papers! Si hagués cregut al oncle Ramón avuy apedassaría vidas y no sabatas. Pobre oncle! Encara 'm sembla que 'l sento quan, aburrit per la meva poca aplicació,

671494

va cridarme y vá dirme: «Axís no pots seguir; es precís que fassis un determini; ó metge ó sabaté.» Vaig obtar per l' art de la pega y avuy la experiencia m' ha demostrat que molts dels primers deurían agremiarse ab los segons. Pero 'l fet, fet y val més que no hi pensi ab lo passat que prou feyna 'm dona 'l present.

ESCENA II

ANTONET y ERNESTINA

ERNES. Antonet!

ANT. La senyoreta!

ERNES. Escolti: sab si han portat lo diari?

ANT. No, senyora.

ERNES. Li pregunto, perque, 'l papá no tardará y si no 'l trobava... Com que té aquet génit!...

ANT. Ditxós génit! Descuydi... vaig á veure si 'l repartidor l' ha deixat á la portería.

ERNES. Si 'm fá 'l favor...

ESCENA III

ERNES. (Anant al balcó.) Tal com m' ho havía pensat!... Continúa de plantón al cantó del adroguer. (Pausa.) Será possible que no 'm vegi, si mira 'l balcó dos cents cops per minut? Vaig conéxel á casa de la tieta; varem ballar, varem parlar... es á dir, parlar no, per que l' únich que va dirme, foren una colecció de suspirs capassos de trencar lo cor més dú. Desde aquell día, s' ha convertit en la meva sombra, y m' es completament impossible 'l donar un sol pas sense portarlo á quatre metros de distancia. (En aquet moment cau en escena una carta que 's soposa tirada per en Paco.) Ay! ay! qu' es axó? (Cullintla.) Una carta, y deu ser d' ell. No sé que fer... Nada; la llegiré y després... determinaré la línea de conducta que dech seguir. «Senyoreta: fins avuy lo deu Cupido s' havía entretingut fentme unas lleugeras pessigollas; pero 'l día del sant

de la seva senyora tia, que vaig tenir l' inmensa felicitat de véurela per primera vegada, 'm vá atravessar lo cor ab una fletxa, ahont s' hi veu gravada la seva imatge. La ferida es mortal, y l' únich que pot curarla es vosté. Espero tranquil la seva resposta per que no la crech capás de ser lo butxí, del amor inmens que li professa son afectíssim y s. s. q. s. p. b. Paco.»

ESCENA IV

DONYA TOMASA, ERNESTINA

TOM. Ja hi torném á ser! Tot lo día 't passas llegint!

ERNES. La mamá! (Confosa.) No... sí...

TOM. Bé; per axó no 't tornis vermella... Que 's aquet paper que llegías?

ERNES. No... no es... re... sab?

TOM. Veurás, fésmen entrega... Sembla que t' hagin posat una manxiula á cada galta!... Que hi portas á la má, que l' amagas?

ERNES. Perdoni, mamá: pero jo no tinch cap culpa.

TOM. Pero de qué?

ERNES. De que m' hagi escrit.

TOM. Axís estém! Veurás, dom la carta y prou música. (Ernestina li dona la carta, donya Tomasa la pren.) «Senyoreta: fins avuy lo deu Cupido s' havía entretingut fentme unas lleugeras pessigollas...» Con qué, pessigollas, eh? No serán malas las que li fará 'l teu papá, (Fent acció de pegar.) si arriba á saber algo. Té: no la vull acabar de llegir. Deu dir lo mateix que diuhen tots.

ERNES. Li asseguro que no li he parlat més qu' una sola vegada á casa de la tieta y desde aquell día 'm segueix per tot arreu, y, la vritat...

TOM. La vritat, qué?..

ERNES. Tanta constancia es la causa de que no m' hagi sigut indiferent.

TOM. Bravo! Molt bé!

ERNES. Pero si 'm segueix que vol que fassi?

TOM. Encarregarli que 's compri una crossa, pel día que

'l *sogre* li rompi una cama. Com que te aquet génit, que no admet dilacións, es precís qu' aquet amor desaparexi antes que prengui més increment.

ERNES. Pero mamá... no se si podré.

TOM. Com, que no podrás?

ERNES. Es tant dur lo tenir que...

TOM. Afortunadament lo valor que tú no tens... lo tindré jo. (Sentantse á la taula escriu.) Vaig á escriureli dugas ratllas, que 'm sembla que farán el seu efecte. (Llegint.) «Es impossible que las cosas continuin com fins *avuy*.» Aquestas cuatre paraulas son l' únich medi que trobo per conjurar lo terratrémol que se 'ns víndría á sobre si 'l teu papá arribés á saber algo.

ERNES. Ditxós papá.) Apenas l' he estimat, que ja sé que no podré olvidarlo.

TOM. Pots ben creure qu' estich esgarrifada pensant en...

ESCENA V

Ditas y ANTONET

ANT. Lo diari.

TOM. Escolti. (Portantlo al balcó.) Veu aquell jove qu' está á la cantonada?

ANT. Permetim un moment. (Se posa unas ulleras rompudas que se las lligará ab unas betas.) Dispensim, pero, un servidor sense 'ls ulls no hi veu gens. Ajajá...

TOM. No veu un jove encartonat que sembla fet d' una sola pessa y que de tant en tant y ab molt descaro mira cap aquí?

ANT. Si, senyora, si; ja 'l veig. Es aquell que porta pantalons de coló de mantega y unas ulleras que no tenen més que un sol vidre.

TOM. 'L mateix. Ara hi anirá y li donará aquesta carta.

ERNES. Mamá!

ANT. Que tinch qu' esperá resposta?

TOM. Solsament te qu' entregarli.

ANT. Está molt bé.

(Trucan.)

TOM. Quuan hagi complert l' encarrech ja 's dexará veure.

(Tornan á trucá.)

LLEÓ. (Desde dintre.) Cent mil llanseros!

ANT. Voy! (Sembla que gruny lo lleó del parque.)

(Surt y torna á entrar redera de don Lleó.)

ESCENA VI

Dits y DON LLEÓ

LLEÓ. He pensat qu' haguera tingut necessitat d' esbotsar la porta! Vaya un modo de ferme fe 'ls gegants! Sembla que gosen fent tot alló que 'm mortifica. Cent mil llanceros!!! He pegat tres patadas á la porta que ab un xich mes...

ANT. (M' hi jugo 'l cap que hi ha deixat las ferraduras marcadas.)

LLEÓ. Estich de lo que 'n diuhen formas socials, fins á quince centímetros per sobre 'l nivell del meu cap! Reprimeixte 'l genit, posat camisa planxada ab uns colls quals alas tenen la gracia d' apretarte 'l propi: porta roba que per lo estreta t' ofega y per fi de festa unas sabatas que 't fan caminar com si trepitjessis rahims!.. Cent mil llanceros!!! Lo día que me enfadi... (A Ernestina.) Que fas tan parada? Sembla impossible que no 'm sentis...

ANT. (Ara li pega!)

ERNES. Perdona papá, jo...

LLEÓ. Escusas prou, pero aquestas no 'm convencen. Portam las sabatillas y ten present que se 't suplica 'l garbo. (Passejantse.) Espero que no 'm vás á tenir quatre horas de plantón.

ERNES. Pobre de mí si sabía...) Voy desseguida papá...

(Se 'n vá.)

LLEÓ. (Que continua passejantse.) Hi ha cosas que rebentan!

ANT. (Avuy fos y demá festa.) Senyoret, si no 'm necessita...

(Fentli una reverencia.)

LLEÓ. Jo? Perque vol que 'l necessiti si vosté no serveix per res.

ANT. Perdoni. (Reverencia.) (Quina llástima que 'ls llasseros no l' hagin vist may.)

(Se 'n vá.)

LLEÓ. (Pausa; de promte.) Escolta Tomasa; no sabs pas, si encara 'm tenian de pendre la mida?

TOM. No t' entench...

LLEÓ. Com que las sabatillas encara no han vingut...

TOM. Si ara mateix ha sortit d' aquí per anarlas á buscar! Després no es gens estrany perque ab aqueixos crits que li fás l' espantas, pobre criatura!

LLEÓ. Que vol dir, pobre criatura! Si l' he espantada, que prengui un antiespasmódich!

TOM. (Ditxós génit!) No t' apuris, ja hi vaig jo... á darli presa.

ESCENA VII

DON LLEÓ

Després dirán que tinch mal génit! Si un hom se conté y no sé perque!... Y ab tot y axó aquestas sabatas sembla que 'm rosseguin los peus. (Agafa 'l diari qu' haurá quedat sobre la taula y s' assenta á la butaca que hi haurá prop del balcó.) Nada; 'm tinch d' esperar que hi posin mitjas solas. (Llegeix; pausa.) Mal llamp!!! Aquet diari, apesar del seu tamanyo, no porta res d' interés! No sé que 'n trech de tenirlo, no servintme més que per posarme al corrent de tot lo que res m' importa. (Llegeix.) «Lo senyor don Joseph Plegamans, doná una conferencia en la societat agrícola *La Bleda*, desarrollant lo tema: *Importancia del arros com á tónich cereal*. Los aplausos de la concurrencia interromperen diferentas vegadas. (En aquet moment cau sobre 'l diari un mocador ab la carta de donya Tomasa.) Cent mil llanceros!!! Qui deu ser aquet ximple!.. que vol divertirse á costas mevas... Si puch saber qui ha estat d' un cop de puny li desencolo tot l' armason de las costellas. (Mira al carrer.) L' autor d' aquesta hassanya deu ser aquell tipo que mira y 'm fá posturetas. (Pausa.) Lleó, reflexiona y no 't dexis portar del génit (Lo mocador se desplega y cau la carta.) Una carta!.. Veyam que diu. (Llegeix.) Axó no es possible!!! jo somnio!.. ¡Pero no!.. es lletra la de dona (Apreta 'l paper ab molta rabia.) Estich resolt! Agafaré aquet mico; 'l faré pujar y si resulta cert!.. Cent mil dotzenas de grossas de llanceros!!! ja cal que pensin quin bagulayre 'ls ha de fer la caixa! (Se 'n vá corrent pe 'l foro.)

ESCENA VIII

ERNESTINA, DONYA TOMASA, ANTONET

ERNES. Ja son aquí las sabatillas. (A donya Tomasa, que surt.) Ahont es lo papá?

TOM. (Sorpresa.) Que no es aquí?

ERNES. No senyora.

TOM. Com pot ser, si fá poch temps li he deixat? (Antonet, entra esverat y 's dexa caure sobre una butaca.) L' Antonet!

ERNES. Que deu tenir, mamá?

ANT. Aaaay!!!

TOM. Pero que té? Que li passa?

ANT. Aaaay!!! Estich cruxit!

TOM. Si no s' esplica...

ANT. Pero que vol que compti... Si tinch l'aparato de la paraula fora de puesto.

TOM. Pero que li ha passat?..

ANT. Aaay!.. casi res!.. He baxat cinquanta quatre esglahons de corcoll! Aaaay!!!

ERNES. Pobre home!

TOM. (Ab molt interés.) Que s' ha espantat?

ANT. No senyora... lo que hi fet ha estat cruxirme 'ls ossos... Vaya un modo de sortir... Tornava per dirli que ja havía fet lo seu encárrech: era 'l replá del primer pis, quan don Lleó que baxava disparat, m' ha pegat una empenta... Com que la meva estabilitat es molt poca, l' he perduda desseguida... Caure y rodolar, tot ha sigut la matexa cosa y lo pitjor es que no he parat fins á la portería... ab tan mala sombra, que he fet caure 'l vetllador... Tot lo que hi havía m' ha vingut assobre... y 'l coco de las pastetas m' ha fet malbé 'l meu!... He perdut el mon de vista; pero en cambi, al tocarme 'l cap m' he trobat un grapat de bonys!

TOM. Está ben segur de que ha sigut don Lleó, qui l' ha fet caure?

ANT. Si, senyora, si... Aaaay!.. L'esquena 'm tiba!

ERNES. Y no sap ahont anava?

ANT. No ho sé... perque no li he anat al darrera.

TOM. Aquest ditxós génit nos ha de causar més d' un disgust.

ERNES. Y no es ben sensible, que 'l pobre Antonet se tingui que véure...

ANT. Ja ho pot dir!.. Fet una llástima!

ESCENA IX

Dits y SERAFÍ

SER. (Entra corrent.) Dispensin... si!..

TOM. Un altre!

ERNES. Que deu volguer?

TOM. No ho sé. Lo que es avuy no guanyarem prou per sustos.

ANT. (Ni per árnica.)

SER. Los suplico fassin!..

ANT. (Aquet soci, 'm sembla que també ha rebut.)

SER. Poden creure que 's lo primer cop...

ANT. Dispensim; 'l primer l' he trobat jo.
(Ensenyantli un trench.)

TOM. Que també ha caigut?

SER. No senyora... es á dir, si... (no sé lo que 'm dich.) La meva salvació está, en que permanexi ocult fins que passi 'l xáfech!

TOM. Pero quin xáfech?

ERNES. Que plou mamá?

TOM. Si no s' explica.

SER. Véuran. Estava parlant ab una senyoreta que viu frente mateix d' aquesta casa. La nostra conversa era sostinguda de balcó á carrer y anava animantse; tant, que casi pot dirse que viatjavam en lo tren de la nostra fantasía á tota máquina. Faltava molt poch camí per recorre per arrivar á la estació de la felicitat... quan m' he trovat sense tocar de peus á terra. La causa, era un home que 'm tenia agafat pel coll, ab una má que semblava de ferro; mentres que 'm deya ab una veuhassa que feya por, que ab la meva sang passaría la bugada de la seva honra, que 'm desfaría y

que tindría 'l capritxo d' atravessarme ab no se cuantas mils llansas.

ANT. Jugaría qu' ha sigut don Lleó.

SER. He cregut arrivada la meva última hora. ¡Semblava boig!

ANT. No ho sembla; qu' ho es.

TOM. Escolti: ja sab á qui 's refereix lo senyor?

ANT. No senyora; pero m' ho penso!

(Tocantse la esquena.)

SER. S' ha reunit molta gent, y aprofitant la confusió he fugit. Ab la idea de ferme fonedís m' he posat al portal, no m' he vist prou segú y he pujat l' escala, he vist la porta de aquet pis oberta y aquí soch. Ara que saben lo motiu, d' aquesta intempestiva visita, espero de vostés permetrán que m' esperi un rato. Tot ab lo fí de que aquet lleó desapareixi y puga anarment tranquilament á casa meva.

TOM. Això no es possible.

SER. Repari que es l' únich medi que pot salvarme. Si surto al carrer y topo ab aquell salvatge...

ANT. (Qu' haurá estat entretingut pel foro.) Ja es aquí!

SER. Qui!..

ANT. La fiera!

Tots fugen esverats; donya Tomasa, Ernestina y Serafí, per una porta cada un. Antonet vol amagarse, y no podent per trovar totas las portas tancadas, se queda acurrucat á un cantó.)

ESCENA X

ANTONET Y D. JOAN

JOAN. Ahont' es la gent de aquesta casa?... que no 'm sents Antonet?

(Tocantli la esquena.)

ANT. (Confonentlo ab don Joan.) Jo no se rés!.. La senyora m' ha dit que li dongués...

JOAN. Si no parlas més clá...

ANT. (Sorprés.) Es vosté, don Joan!

JOAN. No, que soch un altre!

ANT. Caramba!.. caramba!.. (quin susto m' ha donat!)

JOAN. Pero que 't passa que tremolas?

ANT. Casi res, sap? Es que fa una estona que 'm sembla que l' esquena 'm tiba.

JOAN. Si no més t' ho sembla, menos mal. Y don Lleó?

ANT. Crech que 's pels carrers de Barcelona fent desgracias!..

JOAN. Fent desgracias?

ANT. Miri. (Ensenyantli 'i cap.) Jo he sigut la primera víctima.

JOAN. Esplícat!

ANT. Y la segona... es tancada allí dins.

JOAN. Pero qué ha succehit?

ANT. No ho sé pas; l'únich que puch dirli. (Ab molt misteri.) Es que tinch tot lo cos macat.

JOAN. Macat! Y perqué?

ANT. Perque 'ls esglahons no son gens tous.

JOAN. Déxat estar de bromas!

ANT. Per broma, la que he fet quan he baxat rodolant, tots cinquanta quatre...

JOAN. Cada cop t' entench menos.

ANT. No 'n fassi cas, perque avuy aquesta casa sembla una sucursal de Sant Boy.

JOAN. Qué ho dius per mí?

ANT. Per tots plegats!..

JOAN. Deu, me valga!.. no sé quin sant me deté, ó sino aquí mateix... (Amenassantlo.) Per supuesto, que tota la culpa es meva per donar conversa á un ximple.

ANT. (Fentli una reverencia exagerada.) Ab lo seu permís... (Se 'n vá. Al sé á la porta topa ab don Lleó que l' agafa per un bras.)

ESCENA XI

Dits, y DON LLEÓ.

LLEÓ. Cent mil llanceros!!! Per fí! per fí!!!... has caygut á las mevas mans!

ANT. Don Lleó... tingui llástima!..

LLEÓ. (Dexantlo ab brusquetat.) No ets pas tú, 'l que jo busco.

JOAN. Pero que 't passa?

LLEÓ. Casi res... Aquet cop no se 'm escapará perque tinch la porta tancada y no té cap més sortida que 'l balcó.

JOAN. Pero...

LLEÓ. Me 'n passa una com un cove y la meva venjansa será terrible.

JOAN. Calma, Lleó!

LLEÓ. Llegeix axó.

(Donantli la carta.)

ANT. (Aquet home, es una calamitat assiática.)

LLEÓ. Com que tinch la seguritat de que es aquí, no vaig depressa... Axó sí, quan t' agafi faré feyna.

ANT. (Ay, la mare, axó s' enreda!)

JOAN. Repara que no es firmat...

LLEÓ. Me fas molt tonto al suposarme capás de confondre la lletra de la dona als vint anys de matrimoni.

JOAN. De tots modos he cregut convenient, fertho observar.

LLEÓ. Es inútil que t' escarrassis. ¡No hi ha dupte, me la fregía, pero t' asseguro que li traurá la paella del foch!

JOAN. Calma, Lleó.

LLEÓ. Si no es possible!.. de moment registraré 'l pis y quan lo trobi... Brrrrruff!!!... (Apreta 'l mocador que porta á la má y se 'n vá per la porta qu' está Serafí.

ESCENA XII

ANTONET y DON JOAN

ANT. (Aquet home s' ha proposat que 'l metge de la casa de socorro tingui feyna extraordinaria.)

(Queda al mitg de la escena, sense darse compte de lo que li passa.)

JOAN. (Apesar de la tal carta... no crech que la Tomasa hagi sigut capás d' una cosa semblant...) Antonet! Antonet!

(Veyent que 'l primer cop no contesta, al cridarlo per segona vegada, li toca l' esquena.)

ANT. (Espantat.) Li juro que jo!..

JOAN. Pero que teníu avuy?... En Lleó está furiós; tú sembla qu' estiguis espantat...

ANT. Espantat, no!... Lo que tinch es un cap molt espés! M' hi sento una cosa més estranya!... Sembla que 'l meu cervell se cambihi de domicili!

ESCENA XIII

Dits y SERAFÍ.

SER. (Surt molt á poch á poch.) M' he equivocat! Pensant fugí d' aquet zulú, jo mateix me li he posat á tret! Si recordés per ahont hi entrat... Pero, com es possible que me 'n recordi si aquet susto m' ha estroncat la memoria.

ANT. (Adonantsent diu á D. Joan.) Aquet jove, es aquella segona víctima que li deya.

JOAN. Cada cop se 'm fá més gran lo capdell que hi comensat apenas hi entrat.

ANT. Don Lleó, á més de dirli tot lo que li ha vingut bé, l' ha esgarrapat.

SER. (Al Antonet.) Permeti: vol ferme 'l favor d' indicarme 'l camí més breu y més segú per arribar al carré?

JOAN. (Conexentlo.) Qué miro! Ets tú, Serafí?

SER. Don Joan!)

ANT. Que 'l coneix?

JOAN. Penso que sí... Pero que hi fas aquí?

SER. Si vol que li sigui franch, no ho sé.

JOAN. (Al Antonet.) Estás ben segú de que l' ha insultat?

ANT. Ell bé ho ha dit.

JOAN. Vols ferme 'l favor de dirme que ha passat?

SER. Casi res. Parlava molt tranquil ab la Lluiseta, quan aquet senyor que registra 'l pis m' ha agafat pel coll.

JOAN. (Enfadat.) A tú!.. A tú agafarte pel coll!.. y que més?

SER. No gran cosa, perque he pogut fugir; pero ab tant mala sombra, que sens pensarho, jo mateix m' he posat á las sevas mans. No fá gayre ha entrat ahont jo estava amagat, no m' ha vist y s' ha dirigit á las habitacions interiors. He cregut arrivada l' hora de la meva salvació y he sortit ab ánimo de passar la porta...

JOAN. Que vol dir, passar la porta! Devant meu li demanarás una satisfacció, y si aquesta no 'm satisfá!... portarás la cuestió al terreno del honor!

SER. Consideri don Joan, que Deu no 'm crida pel camí de las armas.

JOAN. Donchs, si no 't crida... hi vas.

ANT. (Aquet mestre 'l comprometrá.)

SER. Veurá...

JOAN. Tú calla! Passar aquet insult sería vessar una galleda de tinta sobre 'ls pergamins de familia, y aixó no ho puch consentir.

ANT. Ni jo tampoch.

JOAN. Y si 't pensas casarte ab la Lluiseta, es precís que no surtis d' aquesta casa sense que don Lleó t' hagi dat esplicacions de la conducta que ab tu ha seguit.

ANT. (Aquet manso portava 'l genit amagat.)

JOAN. Jo 'm quedo á ferte costat y segons lo giro que prengui la cuestió 'l mato. Estich més tip del génit d' aquest home, que Tarragona de peix. De tots modos, la culpa es tota teva; si en lloch de preocuparte pel color dels guants y altras ximplerías fillas de la moda, haguessis aprés de tirá 'l floret, ara estarías en disposició de ferli un forat á qualsevol puesto.

ANT. (Vaya; aquet ha fet una broma molt seguida, si s' ha pensat que don Joan lo defensaría.)

SER. Escolti; no sería millor qu' ho deixéssim tot com está y 'ns...

(Anantsen.)

ESCENA XIV

Dits y D. LLEÓ

LLEÓ. Cent mil llanceros!!! (Deturant á Serafí.) Per fí!!!

JOAN. Per fí, qué?

(Interposantse, entre Serafí y don Lleó. Quedant formant dos grupos. Antonet y Serafí un, y don Joan y don Lleó, l' altre.)

LLEÓ. Ha caygut á las mevas mans!

JOAN. Aquí l' únich qu' ha caigut es vosté... don Valent!.. Que es gayre lucratiu l' ofici de papu?

LLEÓ. Que vols dir ab aixó?

JOAN. Com que 's dedica á espantar criaturas!

SER. (Al Antonet.) Quin pés me trauré de sobre quan hagi surtit d' aquesta casa!

ANT. Ja ho crech ja. No cal que m' ho juri.

LLEÓ. Don Joan, repari que no estich per bromas, y que 'm trobo disposat á...

JOAN. Parlo en sério, y l' únich que tinch que dirli, es que tinch facultats del senyor...

(Per Serafí.)

SER. (Agafantshi.) Ay! Defénsim!..

JOAN. Per exigirli una satisfacció, advertintli, que si aqueixa no 'ns diexa satisfets, rebrá la visita de dos amichs...

LLEÓ. (Exaltat.) A mi!.. á mí exigirme!..

SER. (Ab molt espant.) Aguantim!

ANT. Que te por de fer una desgracia?

LLEÓ. (Confós.) Joan, te suplico... te demano per favor que 't fassis carrech de la meva situació y no vullguis ríure á costa d' una cosa tan séria.

ANT. (Apesar de ser tant valent ha quedat més petit qu' un microbi casulá.)

JOAN. Que vol dir brometas! Parlo en sério y vull que 'm digui perque ha insultat al senyor.

LLEÓ. Si... Pero antes es precís que ell digui quina classe de relacions ha tingut ab la Tomasa. L' únich remordiment que tinch, es no haberlo esbocinat desseguida.

JOAN. Es dir, que aquet es l' indivíduo á qui anava dirigida la carta?... (Agafant á Serafí.) Escolta, bon mosso. Del senyor, (per don Lleó,) per ara, no tens de tenirne por, perque no intentará rompret la cara, fins que jo no te l' hagi feta á trossos. (A don Lleó.) Y á tú, 't suplico que 'm dispensis. Aquellas paraulas eran fillas de la preocupació.

LLEÓ. Tracto solsament de venjarme matant aquet tipo, y espero que tu serás un dels meus padrins.

ANT. (A Serafí.) Perdut, per perdut, parlaría.

SER. (Ab molta por.) Asseguro que no sé de que se 'm parla, y que...

JOAN. No t' escarrassis; ja farás memoria quan entrará l' obligat del bastó. (Fent acció de pegarli.)

LLEÓ. Deu me detinga!.. (Vol pegarli; don Joan ho impideix.)

JOAN. Paciencia, qu' encara no es l' hora de fer sang.

SER. Don Joan, insisteixo en que soch ignocent!

LLEÓ. Brufff!!!

(Vol tirarseli á sobre: don Joan torna á impedirho.)

ANT. (Las camas me fan la figuereta!)

LLEÓ. Cent mil llanceros!

(A Don Joan.)

JOAN. Ara comensarém l' interrogatori. Lo senyor l' acusa...

(Per don Lleó.)

SER. Si no he comés cap delicte.

JOAN. Es dir que per vosté l' enramar capitells es la cosa més natural?

SER. Li juro per lo meu amor.

JOAN. Lo seu amor! Ja li pot cantar las absoltas.

SER. Que soch una víctima del furor d' aquet home!..

ANT. M' enterneix, aquet xicot.

JOAN. (A don Lleó.) No surtirém de duptes, fins que la Tomasa sigui aquí...

ANT. Si volen, aniré á buscarla.

JOAN. Si sap ahont es...

ANT. Vaig al moment. (Ja poden ferme un nús á la qúa per que trigaré á tornar.)

(Se 'n va.)

ESCENA XV

Dits, menos ANTONET. Aviat TOMASA.

LLEÓ. ¡Estich cego de rábia!

SER. Axó deu ser un mal entés...

LLEÓ. Calli, que 'm posa nerviós ab aquesta veu de flauta escardada.

SER. Diu que 'l poso nerviós. Després que s' han divertit ab mí.

JOAN. Ara vindrá la teva dona y es precís que 't continguis.

LLEÓ. Segons lo giro que prengui la cuestió la escanyo.

SER. Don Joan... per favor...

JOAN. Vosté segui. (Obligantlo á seure á l' altra butaca.) Y no piuli fins que vegi lo pá á dos dits del nas.

TOM. (Que surt agafada ab l' Antonet fentlo servir de pantalla. Me demanavan?

LLEÓ. Bruff!!!

(Volent embestí á Tomasa.)

JOAN. (Contenintlo.) Calma, Lleó, calma. (Sempre al costat de don Lleó.) Senyora: la seva escandalosa conducta, te indignat al seu marit.

TOM. Dech advertirli, don Joan, que á no ser vosté una persona amiga, ja m' haguera retirat. Y á vosté don Lleó, també dech manifestarli que 's necessita tenir un fetge més grós que un llus enamorat per permetre que se m' insulti al seu devant.

LLEÓ. Jo!!!

JOAN. Silenci! (A donya Tomasa.) Y si per demostrarli que 's trova en una situació difícil li presentés un cert document?

TOM. Permeti que ho dupti, fins que 'l vegi.

JOAN. Fassim lo favor... Miri si coneix aquesta lletra? (Li dona la carta á donya Tomasa, que queda sorpresa al llegirla.) Ha fet efecte.

TOM. De tot axó 'n té la culpa lo génit del senyor.

(Senyalant á don Lleó.)

LLEÓ. Es dir, que jo?

TOM. Tot lo día tira cossas!

JOAN. Qu' es axó de tirar cossas! Qu' es pensa qu' es l' auxiliar de cap terrayre?

LLEÓ. Cent mil llanceros!!!

TOM. No 't sulfuris!..

LLEÓ. Brufff!...

TOM. M' esplicaré. Antonet, fassi 'l favor de dir á la senyoreta que arxivi la por y que vingui desseguida.

ANT. Serán servits.

(Fá una reverencia y se 'n vá.)

TOM. ¡No 'm sé esplicar com aquesta ditxosa carta li ha arrivat á las mans!

ESCENA XVI

Dits, ERNESTINA

ERNES. Mamá...

(Quedantse á la porta: te moltapor.)

TOM. Fesme 'l favor.

(L' agafa per una ma y la fa sortir á escena.)

SER. ¡Axó fa cara d'anar llarch... Malvinatje!..

JOAN. Es inútil que fassi 'l mut, perque ho sabém tot.

ERNES. Tot...? (Pobre de mi... quina prédica m' espera.)

TOM. Ara 'ns farás la historia del teu amor, sense descuydarte alló de la carta.

LLEÓ. (No podentse contenir.) Axís estavam!

ERNES. Jo no havía dit res...

LLEÓ. Acabarás...! El día que se m' espatlli 'l mecanisme de la paciencia...!

ERNES. Jo...!

LLEÓ. (Crit, fort.) Jo, qué?

SER. ¡Per lo que puga ser comensaré á encomanar la meva ánima!

ERNES. Es vritat, l' estimo y la causa d' haver callat es la por.

JOAN. Pobra noya! Cómprali un gos!)

ERNES. Avuy m' ha tirat una carta y la mamá m' ha sorprés llegintla; s' ha oposat á que las nostras relacions continuesin y volía...

LLEÓ. Axó es fugir per la tangent. Al assumpto!

TOM. No 's precipiti, que pendría mal.

ERNES. Volía que li escribís una carta dientli que tot havía acabat... y veyent que jo no 'm determinava l' ha escrit ella.

JOAN. Vólst jugar que aquest dipósit de rabia (per D. Lleó) s' ha proposat divertirse á costas mevas?)

TOM. Está satisfet?

LLEÓ. Axó no es mes que una escusa.

TOM. Si ho dupta, pot cridar á l' Antonet que l' ha portada á puesto.

JOAN. ¡Axó nó ha estat mes que una gracia d' aquest senyor!

SER. Quan hagi acabat la feyna ja farán lo favor d' avisarme.

JOAN. No te 'n anirás fins que se t' hagi donat una satisfacció.

SER. (Y quin interés en que 'm rompi 'l cap ab aquesta furia dissecada!)

TOM. No sé que li deu passar perque está desconegut.

ERNES. Qu' ho diu perque no crida?

SER. Donchs si no manan lo contrari, 'm retiro... á casa m' esperan per sopar.

JOAN. Que li tomban lo plat quan no hi es á l' hora?

(Serafí fá un saludo.) Vagi, vagí; ja 'm quedaré per arreglarho tot, y si la cosa no fila bé, ja li enviaré un recado.

SER. Arregliu com vullgui. (La cuestió es pasar la porta.)

ESCENA XVII

Dits, menos, SERAFÍ

JOAN. Espero don Lleó que no voldrá firmarse una patent de cobart no volent desafiarse ab aquet jove que acaba de sortir.

LLEÓ. Arregliu com vullgui que jo no 'm desdiré del tracte.

JOAN. Axís m' agradan los homes. Las satisfaccions son uns cataplasmas que no curan los bonys, ni rentan l' honor. Los millors arguments, son dos rivals, dos pistolas, quatre padrins, una carretada de cápsulas... y móure 'l dit fins qu' un dels dos fassi una ganyota y prengui assiento en lo cotche de la eternitat.

LLEÓ. Dich per segona vegada, que 'm té á la seva disposició.

ESCENA ÚLTIMA

Dits, y PACO

PACO. Servidor de vostés.

ERNES. (Ell.)

JOAN. Que hi buscas, aqui?

PACO. Perdoni, papá. Feya rato que 'l buscava... La Lluiseta ha tingut un tropell... Crech que en Serafí...

TOM. (A Ernestina.) No es aquell de la carta?

JOAN. Se pot saber qu' ha succehit?

LLEÓ. Estich que no sé ahont soch.

PACO. Eran de visita á casa de las Pons, en Serafí las estava esperant...

ERNES. (A donya Tomasa.) No ho sabía que fos fill de don Joan!

PACO. Ha tingut cuestions y...

JOAN. Si no soch jo 'l matan.

PACO. Vosté sabía..?

JOAN. Tot!..

TOM. (A Ernestina.) No se m' escapará sense aclarir alló de la carta.

ERNES. Mamá...

PACO. (A donya Tomasa y Ernestina.) Dispensin, si agobiat per lo pes de tanta desgracia... no había reparat... (Saludantlas.) Als peus de vosté... Com se trova, senyoreta Ernestina?.

Quedan formán un grupo, Ernestina y Paco. Don Lleó continúa ensopit; don Joan no sap que fer y donya Tomasa, va á buscar la carta que don Joan haurá deixat sobre del vetllador.

TOM. (A don Joan.) Vol ferme 'l favor de preguntar al seu fill si coneix aquesta carta?

PACO. Ay!

(No parará de fer posturas á Ernestina.)

JOAN. Lo que 'm sembla que faré... serán reformas á la fatxada del seu espós.

TOM. Permetim jove... (Ensenyantli la carta.) Coneix aquesta carta?

(Serafí queda tot parat y no sab que dir.)

JOAN. Sembla que ja sabs de que 's tracta... Parla y cuidado de dir las cosas al revés, perque 't podría costar un disgust...

PACO. Jo papá... si es vritat... m' agrada... sembla que 'm corresponía y aquesta tarde m' ha tirat aquesta carta y jo ple de despit li he tornat á tirar un altre cop.

JOAN. Que has fet desgraciat!.. Lleó dispénsam... Ja ho comprench tot!.. La carta no l' has *tornada* á la senyoreta, (fent acció de tirar) sinó al seu papá... la carta era escrita per la senyora... (Per donya Tomasa.) Vaja 't felicito!... En Serafí y la teva germana, poden agrahirte 'l disgust qu' han tingut... Lleó, vina 'ls meus brassos!

LLEÓ. (Sense moures.) Lo cap me balla!

JOAN. Tot ha sigut un enredo del meu fill!.. l' has confós ab lo promés de la meva filla!..

TOM. Ay, quin pes m' he tret de sobre!)

JOAN. (A Paco.) Tú l' estimas?

PACO. Molt l' estimo!

JOAN. Tú l' estimas á n' ell?

ERNES. Don Joan!..

JOAN. (Agafa á donya Tomasa y la porta al costat de 'n Lleó.) Senyors, tinch lo gust de demanarlos la má de la seva filla, per lo meu fill. No 'm desayrin y després dels disgustos passats siga aquest casament l' arch de sant Martí, que surti en l' espay de la nostra ditxa.

TOM. Per mí no hi ha inconvenient.

LLEÓ. Y per mí tompoch. (Se donan las mans. Don Lleó agafa 'ls noys y 'ls fá donar las mans.) Fills meus, siguéu ditxosos. Per la meva part, aprofitaré la llissó y prometo formalment, dominarme 'l génit ab lo fi de que cap etsegallada meva puga turbar ni un sol moment la vostra eterna felicitat.

TELÓ